

Dkt. Kevin E. Frederick, Wawaldensian, Hotuba ya 9, Akiongozwa na Roho, Tauni na Wahuguenoti

© 2024 Kevin Frederick na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Kevin Frederick katika mafundisho yake kuhusu historia ya Wawaldensia. Huu ni kipindi cha 9, Kusukumwa na Roho, Tauni na Wahuguenoti.

Mahubiri haya asubuhi ya leo yanaitwa Kusukumwa na Roho.

Andiko letu la mahubiri ni 2 Petro 1, mstari wa 16 hadi 21. Kwa maana hatukufuata hadithi zilizotungwa kwa werevu tulipowajulisha ninyi nguvu na kuja kwake Bwana wetu Yesu Kristo, bali tulikuwa mashahidi wa utukufu wake. Kwa kuwa alipokea heshima na utukufu kwa Mungu Baba, sauti ilipomjia kwa utukufu mkuu, ikisema, Huyu ni Mwanangu, mpendwa wangu, ninayependezwa naye.

Tulisikia sauti hii kutoka mbinguni tulipokuwa pamoja naye kwenye mlima mtakatifu. Kwa hivyo, ujumbe wa unabii umethibitishwa kikamilifu zaidi. Mtafanya vyema mkilizingatia hili kama taa inayong'aa mahali penye giza hadi kutakapopambazuka na nyota ya asubuhi kuzuka mioyoni mwenu.

Kwanza kabisa, ni lazima uelewe kwamba hakuna unabii wa maandiko unaotokana na tafsiri ya mtu mwenyewe kwa sababu hakuna unabii uliokuja kwa mapenzi ya mwanadamu, lakini wanaume na wanawake walinena yaliyotoka kwa Mungu, wakiongozwa na Roho Mtakatifu. Hili ndilo neno la Bwana. Shukrani kwa Mungu.

Amri ya ukombozi wa jumuiya ya Wawaldensia katika Milima ya Cottian ilitolewa na Duke wa Savoy, ambaye pia aliitwa Mfalme wa Sardinia, Carlos Alberto, mnamo Februari 17, 1848. Amri hii iliwapa uhuru wa dini Wawaldensia kutoka kwa karibu miaka 700 ya ukandamizaji wa kisiasa, kidini, na kiuchumi, pamoja na kampeni nyingi za uharibifu, mateso, na kifo. Kuanzia mwanzo wa karne ya 13 hadi katikati ya karne ya 19, kulikuwa na kampeni 33 tofauti za mateso zilizoelekezwa kwa Wawaldensia, ama na Kanisa Katoliki la Roma, Mfalme wa Ufaransa, au Duke wa Savoy.

Katika matukio mbalimbali, mamlaka hizi zote tatu zilifanya kazi kwa pamoja kuharibu kabisa au kujaribu kuwepo kwa jumuiya za Wawaldensia na kuangamiza kila muumini wa Wawaldensia huko Ufaransa na Italia. Kuokoka kwao na ushindi wao wa uvumilivu kama jumuiya ya imani ndivyo tunavyoishi leo kama ushuhuda wa nguvu ya imani. Tunasherehekea kujitolea kwa nguvu kwa hawa, watu wetu, kwa neno la Mungu na kueneza injili ya Yesu Kristo kote Ulaya ya Kati muda mrefu kabla ya Matengenezo ya Kanisa.

Katika maandalizi ya siku hii, nimesoma kwa kina kuhusu Wawaldensia na Wahuguenot. Utaandika kwenye jalada la mbele la jarida letu la Msalaba wa Wahuguenot. Miezi kadhaa iliyopita, nilianza kuuliza uhusiano kati ya Wawaldensia na watu wa Wahuguenot ulikuwaje, na kwa nini Msalaba wa Wahuguenot ulikuwa ishara iliyopitishwa ya watu wa Wawaldensia. Hakuna jibu rahisi kwa hili, wala swali hili halijawahi kushughulikiwa moja kwa moja.

Hata hivyo, muhtasari wa historia ya Wawaldensia na uhusiano wa moja kwa moja waliokuwa nao na Wahuguenoti utatupatia majibu ya swali hili. Nimechagua kuunganisha majibu pamoja na maandishi kutoka 1 Petro ambayo yalisomwa muda mfupi uliopita kwa sababu kadhaa. Barua hii iliandikwa na Mtume Petro na inashughulikia shutuma zilizotolewa dhidi yake kama mwalimu wa uongo wa injili.

Waldensia, kwa sababu ya imani yao katika karne ya kumi na mbili ya kujua na kutangaza neno la Mungu, walishutumiwa kuwa wazushi na Kanisa Katoliki la Roma. Kile ambacho Petro anaelekeza si tafsiri yake mwenyewe ya matukio bali utukufu wa Mungu uliofunuliwa katika kubadilika kwa Yesu Kristo juu ya mlima. Waldensia walizingatia sanamu iliyoangaziwa ya Kristo kama msisitizo mkuu wa maandiko muda mrefu kabla ya Kanisa Katoliki la Roma kuthibitisha msisitizo huu, na walikuwa wazi sana katika kumtambua Kristo kama kichwa pekee cha Kanisa.

Pia, walikuwa watu wa milimani wa Milima ya Cottian, na milima hiyo na kujificha katika milima hiyo na kupigana nayo ilicheza jukumu muhimu katika kuishi kwao. Hapa, katika waraka huu, Petro anatafakari umuhimu wa maandishi haya na tukio katika mamlaka katika maisha yake. Hoja ambayo Petro anatafakari au kujenga na kuelekeza katika maandishi haya ni kwamba walimu wa uongo wanadai kwamba wanaweza kutafsiri unabii wa kibiblia, huku walimu wa kweli na wafuasi wa Kristo hawasemi maneno yao wenyewe bali wanazingatia tu tangazo la neno la Mungu.

Hili ndilo lengo hasa la Wabarba wa Waldensia, waliohubiri wawili wawili kote Ulaya ya enzi za kati. Petro anasisitiza lengo hili katika utangazaji kwa kutumia sitiari ya taa inayong'aa mahali penye giza hadi, anasema, siku itakapopambazuka na nyota ya asubuhi itakapochomoza mioyoni mwenu. Inasikika kuwa ya kawaida kwa Waldensia yeyote anayejua kauli mbiu ya zamani, Lux Lucet katika Tenebris, ambapo nuru huangaza gizani.

Kifungu hiki kinatupa mfumo mzuri wa kuchunguza historia ya Waldensia. Mapitio ya historia ya Waldensia katika miongo yao ya kwanza ya kuwepo yanaonyesha kwamba sababu kuu ambayo Kanisa Katoliki la Roma liliwatesa Waldensia mwanzoni ilikuwa hasa kwa sababu walikuwa wakikariri sehemu nzima za injili na kuhubiri neno la Mungu mitaani bila idhini yoyote rasmi kutoka kwa kanisa. Pia walikuwa wakisafiri katika timu za watu wawili, wakitangaza injili kwa watu kote Ulaya.

Na katika kipindi kisichozidi miaka mia moja, kulikuwa na Wakristo zaidi ya 800,000 waliojiita Wawaldensia barani Ulaya. Kuanzia kusini-kati mwa Ufaransa hadi kaskazini mwa Italia hadi Ujerumani na sehemu za Ulaya ya kati, ushawishi wa Wawaldensia ulikuwa umeenea na kuvutia sana. Ushawishi wa kimisionari wa Wawaldensia nchini Ufaransa ulipanua athari yake kubwa huko Provence, Languedoc, Dauphine, Lyonnais, na Avernes .

Kufikia karne ya 14 na 15, mwitikio wa Kanisa Katoliki la Roma ulikuwa umeimarika, na majaribio mengi yalianzishwa ili kuangamiza imani ya Wawaldensia. Iliwekwa alama ya uzushi kwa kukataa kwake mamlaka ya Kanisa la Roma, na wafuasi wake walitafutwa na kulazimishwa kukana imani yao na kurudi kwenye Kanisa la Roma au kukabiliwa na kuuawa. Mfululizo wa wafalme wa Ufaransa ulilazimisha msimamo wa kutovumilia wa Kanisa na kutafuta kuwaangamiza hadharani Wawaldensia wa Ufaransa katika karne ya 15 na katika karne ya 16.

Katika miongo kadhaa iliyofuata Matengenezo ya Kiprotestanti, kupunguza ushawishi wa Kanisa la Waldensia katika Alps zote za Cottian isipokuwa upande wa Ufaransa. Lakini katika sehemu kubwa ya Ufaransa ya kati na kusini, mbegu za fikra za kitheolojia za Matengenezo zilibaki zimetulia, lakini zikiwa tayari kukua tena. Kwa ushawishi wa John Calvin na harakati za Kanisa la Matengenezo zilipoanzishwa huko Geneva na kote Uswisi, athari hiyo ilienea katika sehemu kubwa ya Ufaransa kwa kuanzishwa kwa Wakalvini wa Ufaransa, ambao walijulikana kama Wahuguenoti.

Mnamo 1559, kulikuwa na makanisa 70 ya Wahuguenot nchini Ufaransa, na miaka mitatu tu baadaye, kulikuwa na makutaniko 2,000. Kwa sababu kufanana katika imani na theolojia ya harakati ya Matengenezo na Kanisa la Wawaldensia kulikuwa sawa sana, Wawaldensia wengi waliokuwa wamejificha nchini Ufaransa wakati wa mateso ya wanajeshi wa mfalme miongo kadhaa iliyopita sasa waliibuka kama Wahuguenot. Kufikia mwanzoni mwa miaka ya 1670, kulikuwa na Wahuguenot zaidi ya milioni mbili nchini Ufaransa, na ushawishi wao ulikuwa tishio kubwa kwa nguvu na mamlaka ya kifalme.

Kuna idadi ya kufanana kati ya Wawaldensia na Wahuguenoti, na pia kuna idadi ya tofauti zinazostahili kuzingatiwa. Imani za kitheolojia za mila zote mbili zilikuwa na kufanana kwingi. Kwa kweli, kwa kuwa kauli ya imani ya Wawaldensia ilikuwepo katika karne ya 12, hoja nyingi kuu za kitheolojia na desturi zilizojengwa katika Matengenezo zina kufanana na harakati za Wawaldensia zilizokuwepo hapo awali, ikiwa ni pamoja na mamlaka ya maandiko, sakramenti mbili, ubwana wa Yesu Kristo kama kichwa cha kanisa, urahisi wa kuishi, na kujitolea kunakotokana na uhusiano kati ya wanafunzi wa Yesu na mafundisho yake.

Wachungaji wa Wawaldensia walicheza jukumu kubwa katika jumuiya ya imani, na vivyo hivyo kwa wachungaji wa Wahuguenoti. Makundi yote mawili yalitumia Biblia iliyotafsiriwa kwa Kifaransa, iliyoidhinishwa na Wawaldensia wakati wa Matengenezo

ya Kanisa, na iliyoandikwa na Robert Olivetan, binamu wa John Calvin. Makundi yote mawili yalisisitiza ukuhani wa waumini wote na kuwafundisha watoto wao kusoma na kuandika ili waweze kujifunza Biblia wenyewe.

Hata hivyo, kulikuwa na tofauti muhimu kati ya makundi hayo mawili. Wahuguenoti waliwavutia watu wengi mashuhuri na tabaka la kati nchini Ufaransa, mbali na Kanisa Katoliki la Roma, ilhali uchumi wa kilimo wa kujikimu wa Milima ya Cottian Alps ulimaanisha kwamba ingawa Wawaldensia wengi walijua kusoma na kuandika, hawakuwa na fursa kubwa ya kupata utajiri. Kwa kweli, nchi yao iliitwa ghetto ya kiuchumi.

Wawaldensia waliundwa katika utawala wao na aina ya serikali ya muunganiko ya Presbyterian, wakikusanyika kila mwaka kwa ajili ya mikutano ya sinodi ambapo kila kanisa liliwakilishwa na wachungaji na wazee. Mkanisa ya Huguenot yalitegemea zaidi mamlaka yao, na ingawa sinodi za kanisa la Huguenot zilikutana kila baada ya miaka mitatu, maamuzi mengi yalifanywa ndani na kila kanisa linalojitegemea. Kama ufalme wa imani ya Katoliki ya Kirumi, wafalme wengi wa Ufaransa wa katikati hadi mwishoni mwa karne ya 16 na 17 waliona kanisa la Huguenot kama tishio kubwa la kidini na kiuchumi kwa ufalme na kanisa.

Kwa kuwa jamii za Wawaldensia zilikuwa zikilengwa kwa ajili ya ukandamizaji na maangamizi muda mrefu kabla ya Matengenezo ya Kanisa, kanisa la Wahuguenot wa Ufaransa wakati huu mara nyingi lilikuwa likilengwa kwa ajili ya maangamizi na wafalme wa Ufaransa. Mnamo 1572, tukio lililojulikana kama Mauaji ya Siku ya Mtakatifu Bartholomew lilianzisha wimbi la vurugu dhidi ya Wahuguenot milioni mbili wa Ufaransa. Hilo lilisababisha maelfu ya vifo na amri ya kubadili dini na kuwa Wakatoliki au kuuawa.

Baadaye, pamoja na kutawazwa kwa Henry IV kama Mfalme wa Ufaransa mwishoni mwa karne ya 16, ambaye mwenyewe alikuwa Mhuguenot kabla ya kuwa mfalme, Wahuguenot waliingia katika kipindi ambacho walivumiliwa. Hata hivyo, baada ya Henry IV kuuawa na kuibuka kwa Kardinali Richelieu katika miaka ya 1620 hadi 1640, vikwazo dhidi ya Wahuguenot wa Ufaransa viliona Milima ya Cottian kama njia ya uvamizi. Samahani.

Acha nirudi huko nyuma. Wakati huu, Mfalme Louis XII wa Ufaransa aliona Milima ya Cottian kama njia ya uvamizi kama njia ya kupanua Milki ya Ufaransa ili kujumuisha maeneo ya Alpine na Piedmont ya Italia chini ya udhibiti wake. Alituma maelfu ya wanajeshi katika Bonde la Cesena la Italia na wakateka Pinerolo na Mabonde ya Waldensia, wakiwataka wakazi wa huko kuwahifadhi wanajeshi.

Lakini pamoja na jeshi panya na tauni ya bubonic, iliharibu zaidi ya nusu ya idadi ya Wawaldensia katika mabonde, ikiwa ni pamoja na wahudumu kumi na wanne kati ya

kumi na sita wa Wawaldensia. Hili lilitokea katika miaka ya 1630. Wawaldensia walijiunga na Matengenezo huko Chanforan mnamo 1532.

Walianza na kundi la wahudumu waliofunzwa huko Geneva na, katika kipindi cha nusu karne iliyofuata, waliwaajiri na kuwaendeleza wahudumu wa Wawaldo kutoka kwa idadi ya watu katika mabonde. Hadi mwanzo wa tauni, lugha iliyotumika wakati wa ibada ilikuwa Kiitaliano au patois. Lakini kwa kupotea ghafla kwa wachungaji wote isipokuwa wawili waliofunzwa seminari wakati wa tauni, hakukuwa na mahali pa kutafuta wahudumu wapya zaidi ya Geneva na Wahuguenot wa Ufaransa.

Wahudumu wapya kumi na wawili walitolewa na Geneva, ambao waliwatuma Wahuguenoti kuwaongoza, huku Kifaransa kikiwa lugha inayozungumzwa wakati wa mahubiri na ibada. Kuanzia 1630 na kuendelea, ibada iliwasilishwa kwa Kifaransa, na kuanzisha utamaduni ambao ungeendelea katika mabonde hadi karne ya 19. Cha kufurahisha ni kwamba, mahubiri katika kutaniko hili yalilibiriwa mara kwa mara kwa Kifaransa hadi miaka ya 1920.

Kulingana na Prescott Stevens katika kitabu chake *The Waldensian Story*, hata katika mabonde leo, mahubiri huhubiriwa kwa Kiitaliano, na nyimbo za kanisa huimbwa kwa Kifaransa. Mojawapo ya matokeo muhimu ya Ukombozi wa 1848 ilikuwa uamuzi wa makanisa ya Waldensia kuwahubiria watu walioishi katika eneo linalowazunguka. Sasa, baada ya kuwa huko Italia kwa miaka kadhaa, najua wana kitabu kipya cha nyimbo za kanisa, na wanaimba vyote kwa Kiitaliano.

Kusanyiko lao jipya la kwanza nje ya mabonde lilikuwa Turin, na wachungaji walikuwa wamekubaliana kwamba walihitaji kuhubiri kwa lugha ya watu, ambayo, kwa wasio Wawaldensia, ilikuwa Kiitaliano. Kuanzia hapo na kuendelea, kanisa lilianza kutuma wachungaji huko Tuscany ili kujifunza Kiitaliano vya kutosha kuhubiri, lakini hii ilithibitika kuwa changamoto kubwa. Ndiyo maana mahubiri katika makanisa mengi ya Wawaldensia nchini Italia yanazungumzwa kwa Kiitaliano badala ya Kifaransa.

Huenda umegundua kwamba hakuna msalaba wa kitamaduni katika patakatifu hapa. Hiyo ni kwa sababu, tangu kuanzishwa kwa majengo ya kanisa katika jamii za Waldensia, ishara yoyote iliyotumiwa na Kanisa Katoliki la Roma katika ibada ilikataliwa kwa nje na Waldensia kama onyesho la kujionyesha na kikwazo kwa ujumbe wa injili. Msalaba wa Wahuguenot ulikubaliwa kama ishara pekee halali ya ufufuo na Wawaldensia tangu wakati baada ya tauni chini ya uongozi wa wachungaji wa Wahuguenot.

Kwa kweli, kwa mamia ya miaka, vito pekee vilivyoruhusiwa kuvaliwa na wanawake wa Wawaldensia, isipokuwa bendi ya harusi, vilikuwa msalaba wa Wahuguenot. Kuja kwa utawala wa Louis XIV, ulioitwa Mfalme wa Jua na wengi nchini Ufaransa, kulikuwa kuja kwa kipindi cha giza kubwa kwa Wahuguenot na Wawaldensia. Mnamo 1685, mapendeleo yote ya uvumilivu wa kidini kwa Wahuguenot yalifutwa, na

kampeni kubwa ya kuwaangamiza Wahuguenot ilifanywa dhidi ya Wahuguenot, na kusababisha uharibifu wa mamia ya makanisa, vifo vya makumi ya maelfu ya Wahuguenot, na uhamisho wa mamia ya maelfu ya Wahuguenot wa Ufaransa kwenda nchi nyingi kote Ulaya na Amerika.

Miaka miwili tu baadaye, Mfalme alielekeza mawazo yake kwenye Bonde la Waldensia, akijaribu kuondoa ushawishi wa Waldensia mara moja na kwa wote. Hii ilisababisha vifo vya mamia ya Waldensia katika mabonde hayo, kuchomwa kwa makanisa, shule, na nyumba, na uhamisho wa Waldensia wapatao 3,000 waliobaki kwenda Geneva chini ya uongozi wa Henri Arnault. Alipokuwa Geneva, Arnault na wafuasi wake wengi wa kiume waliungana na Wahuguenoti na kwa pamoja walijiandaa kwa shambulio la kujibu katika Alps za Cottian lililoitwa Glorious Return mnamo 1689.

Ushupavu wa Wawaldensia na Wahuguenoti wakati wa siku hizi ulisababisha mabaki ya walowezi kurudi mabondeni, ambao wangukuwa mababu wa kila mmoja wa Wawaldensia aliyekuwepo katika chumba hiki na ambaye alikulia katika kanisa hili. Tena, katika Waraka wa Petro, yeye mwenyewe, mwandishi wa Waraka huo, tuliousoma hivi punde, na mtu wa kulia wa Bwana wetu Yesu Kristo anaandika maneno ya kweli yanayosikika mioyoni mwa kila Wawaldensia. Kwa hivyo, tuna ujumbe huu wa kinabii uliothibitishwa kikamilifu zaidi.

Mtafanya vyema mkilizingatia hili kama taa inayong'aa mahali penye giza hadi kutakapopambazuka na nyota ya asubuhi kuchomoza mioyoni mwenu. Wawaldensia na Wahuguenoti wamejua, kama Petro mwenyewe alivyojua, kwamba neno la Mungu, pamoja na ushuhuda wetu kwa neno hilo, ni nuru inayong'aa mahali penye giza la ulimwengu huu. Na ilikuwa imani na ushuhuda wa ukaidi uliojengwa katika ukweli na katika kumwaga damu ya mababu zetu wa kiroho, ambao wenyewe walihudumu kama mashahidi hai wa tumaini hata wakati wa mateso makali, kwamba tunainua siku hii kwa sherehe na sifa.

Na kama wao, tunaelekeza zaidi ya sisi wenyewe na majaribu yetu, ambayo hayana uzito ukilinganisha na kuja kwa pili kwa Kristo, ambaye anabaki kuwa nyota ya asubuhi inayochomoza mioyoni mwetu. Kwa hivyo, tunakumbuka maneno ya Martin Luther wakati wa Matengenezo, ambaye alisema sisi sote tulikuwa Wawaldensia bila kujua. Kwa jina la Baba na Mwana na Roho Mtakatifu.

Amina. Huyu ni Dkt. Kevin Frederick katika mafundisho yake kuhusu historia ya Wawaldensia. Hiki ni kipindi nambari tisa, Kusukumwa na Roho, Tauni na Wahuguenoti.